

KORISNI INFORMATIVNI SASTANCI
za veću primenu objektivnih metoda merenja uspeha rada
u surdopedagoškoj praksi

U Beogradu održan je 16. IV 1966. godine informativni sastanak koji je organizovao Institut za eksperimentalnu fonetiku i patologiju govora u Beogradu u saradnji sa Gradskom bolnicom — Odeljenjem za uvo, grlo i nos i Specijalnom osnovnom školom sa internatom za gluvu decu i omladinu »Radivoj Popović« u Zemunu. Na sastanak su pozvani predstavnici ustanova i pojedinci iz cele zemlje koji se bave problemima rehabilitacije lica sa oštećenim sluhom i problemima razvijanja govora kod takvih lica. Četrdeset i osam stručnjaka i predstavnika 21 ustanove prisustvovalo je ovom sastanku i uzelo živog učešća u radu.¹

Jezički stručnjaci i lekari, psiholozi i pedagozi, teoretičari i praktičari našli su zajednički jezik i pokušali da odgovore kako na najefikasniji način, primenom objektivnih naučnih metoda, primenom dosadašnjih iskustava i sređivanjem i sistematizovanjem tih iskustava pomoći osobama sa oštećenim sluhom.

Neposredan povod za održavanje sastanka bila je želja Instituta za eksperimentalnu fonetiku i patologiju govora, Gradske bolnice — Odeljenja za uvo, grlo i nos i Specijalne škole za decu sa oštećenim sluhom »Radivoj Popović« da informišu stručnjake iz te oblasti o svojoj zajedničkoj saradnji i da iznesu program i plan rada o toj saradnji na javnu diskusiju. Zajednička je oblast rada ispitivanje i utvrđivanje kako oštećeni sluh utiče na govorni razvitak.

Prema programu i planu rada ove tri ustanove — koji su izložili viši naučni saradnik Đorđe Kostić, dr inž. Dušan Kalić, dr Smiljka Vasić, dr Spasenija Vladisavljević, dr Čedomir Ilić i Miša Đorđević — predviđa se da se izvrši sledeće:

1. Ustanovljavanje potpune anamneze za sve učenike škole (197 učenika).
2. Postavljanje specijalnih otorinolarinoloških dijagnoza da bi se dobio status za svakog učenika.
3. Ustanovljavanje kakvi su ostaci sluha pomoću: a) tonalne, b) fonetske i c) fonološke audiometrije.

¹ Savezni odbor Saveza defektologa Jugoslavije, Savez gluvih Jugoslavije, Visoka defektološka škola Sveučilišta u Zagrebu, Viša škola za specijalne pedagoge Beograd, ORL klinika Ljubljana, ORL klinika u Beogradu, Zavod za odgojno obrazovnu rehabilitaciju dece i omladine sluha Zagreb, Zavod za gluvu i naglugu decu Zagreb, Zavod za gluvu decu Subotica, Prosvetno-pedagoški zavod Zagreb, Fonijatrijsko-audiološki centar Skoplje, Filozofsko-istorijski fakultet Beograd, Zavod za osnovno obrazovanje i obrazovanje nastavnika »Branko Bajić« Beograd, Zavod za školstvo Zagreb, Osnovna škola za gluvu decu Svetozarevo itd.

4. Određivanje psihičkog i neurološkog stanja deteta pomoću psiholoških testova, psihijatrijskih pregleda i elektroencefalografskih snimaka.

5. Pomoću naročito konstruisanih mernih instrumenata utvrđivanje stepena razvijenosti artikulacije, rečnika, opšte jezičke sposobnosti i mogućnosti njihova razvoja.

6. Utvrđivanje jezičkih normi za lica sa oštećenim sluhom.

7. Ustanovljavanje klasifikacije dece prema rezultatima ispitivanja i određivanje potrebnih normi za tu klasifikaciju.

8. Utvrđivanje odnosa između oralnog i gestovnog jezika.

9. Izdavanje Biltena sa obaveštenjima o obavljenim istraživačkim radovima i rutinskim ispitivanjima.

10. Održavanje seminara za predstavnike sve tri ustanove da bi se ujednačili metodi rada i stvorili zajednički kriterijumi za ocenjivanje rada sa licima čiji je sluh oštećen.

Poduhvat ima nekoliko raznovrsnih ciljeva. Prvi je i neposredni cilj utvrđivanje i primenjivanje adekvatnije, naučnije metodike rada na izgrađivanju govora kod lica sa oštećenim sluhom.

Drugi je cilj da se konstruišu objektivni, egzaktni instrumenti za ocenjivanje rezultata postignutih različitim metodskim postupcima u rehabilitaciji.

Pored tih ciljeva, koji bi trebalo neposredno da služe surdopedagoškoj praksi, postoje ciljevi naučno-istraživačkih karaktera: preko fenomena govora, koji odstupa od normalnoga, doći do boljeg poznavanja i otkrivanja još neispitanih i neobjašnjenih fenomena normalnoga govora (npr. otkrivanje mehanizama usvajanja glasova i glasovnih suprasegmenata kod osoba sa oštećenim sluhom, usvajanje novih pojmova i rečnika itd.).

U diskusiji su različiti stručnjaci (Z. Juras, I. Žaja, Lj. Aćimović, V. Matić, dr Lj. Savić itd.) istakli neophodnost i opravdanost zajedničke aktivnosti raznih stručnjaka na tom području govorne patologije. Iz diskusije su se iskristalisali izvesni zajednički stavovi. Prvo, da je neophodno da se konstruišu objektivni i standardizovani merni instrumenti za ocenjivanje stepena govorne razvijenosti i procene efikasnosti postupaka u surdopedagoškoj praksi. Konstrukcija takvih mernih instrumenata potrebna je pre svega zato da bi se objektivno mogle pratiti promene koje nastaju u govoru gluvih pod uticajem različitih postupaka. Samo na osnovu rada sa takvim instrumentima moguće je upoređivati različita iskustva kao i precizno utvrditi koji je postupak najefikasniji. Drugo, istaknuto je da je neophodno za surdopedagošku praksu i određivanje normi (u prvom redu govornih) za lica sa oštećenim sluhom. To će omogućiti da se nastavnici u radu oslobode lutanja i nejasnosti pri ocenjivanju potencijalne mogućnosti kod deteta za govorni razvitak.

U diskusiji je još istaknuto da planirani radovi te tri beogradske ustanove mogu da budu od opšteg interesa; da bi svakako bilo korisno isplanirati jedan zajednički jugoslavenski program istraživačke delatnosti iz te oblasti: da bi se preko udruženja nastavnika specijalnih škola moglo pristupiti izdavanju informatora o istraživačkim radovima iz ove oblasti koji su u toku; da bi isto tako bilo korisno zajedničko istupanje stručnjaka različitih formata sa radovima na predstojećim kongresima u Varšavi i Moskvi.

Ako bismo na kraju u jednoj rečenici želeli da opišemo utisak koji je ponet sa ovoga sastanka, mogli bismo reći da postoje sve osnove za uspešniju jugoslovensku saradnju u toj oblasti. Zasluga je upravo Instituta za eksperimentalnu fonetiku i patologiju govora u Beogradu što je takva saradnja i pokrenuta.

Iako je sastanak bio posvećen stručnim pitanjima sa područja surdopedagogije, koja su neposredno vezana za rehabilitacionu praksu izgrađivanja govora kod lica sa oštećenim sluhom, većina je diskutiranih isticala naučni pristup tim problemima koje je Institut izneo na uvid pred najširu naučnu i stručnu javnost. U diskusiji je ukazano na pravilan i jedino moguć put, upravo onaj koji savremena nauka može da obezbedi.

Istraživačko-naučni radovi Instituta i njegova želja za najužom i neposrednom saradnjom sa drugim istraživačima i stručnjacima na tom području stvaraju vrlo povoljnu klimu da se istraživačka delatnost na tom području razvije.

Dr Smiljka Vasić